

requirements" and ST of SEV 383-87 "Fire safety. Terms and determinations".

In particular, offers concerning development and adoption of the complex national standard "System of Protection and Protection of Forest Resources in Ukraine" are made. Such standard shall disaggregate положення Lesnoy of the code of Ukraine, formulate specific indicators, algorithms, calculations of damage caused to forest resources, etc.

Legal problems of delimitation of lands between Kiev and the adjoining administrative and territorial units of Kiev region as a prerequisite of ecological standardization in the forest sphere are characterized. The attention on problems in determination of criteria and legal status of the woods is focused.

Need of adoption of the Ecological code of Ukraine is proved and the ratio with Lesnoy the code of Ukraine and the national standard "System of Protection and Protection of Forest Resources in Ukraine" is opened it.

Key words: environmental standard, forest resources, Ecological code of Ukraine, state forest inventory, delimitation of lands, protection and protection of the woods.

УДК 349.6

I. В. ОЛЕЩЕНКО

ПРАВО НА ДОСТУП ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Проаналізовано законодавство України у сфері правового регулювання доступу до екологічної інформації, пов'язаної з діяльністю суб'єктів господарювання. Запропоноване повне визначення еколо-

гічної інформації. Визначено недоліки українського законодавства у даній сфері та запропоновано шляхи його вдосконалення.

Ключові слова: екологічна інформація, доступ до екологічної інформації, суб'єкт господарювання.

Олещенко И. В. Право на доступ к экологической информации, связанной с деятельностью субъектов хозяйствования

Проанализировано действующее законодательство Украины в сфере правового регулирования доступа к экологической информации, связанной с деятельностью субъектов хозяйствования. Предложено полное определение экологической информации. Определены недостатки украинского законодательства в данной сфере и предложены пути его усовершенствования.

Ключевые слова: экологическая информация, доступ к экологической информации, субъект хозяйствования.

Oleshchenko Ivanna. The right to access to environmental information related to enterprises' activity

The article sets out analysis of current legislation of Ukraine in the sphere of legal regulation of access to environmental information related to enterprises' activity. Based on mentioned analysis the fullest definition of environmental information is formulated. Shortcomings in Ukrainian legislation in concerned sphere are defined and ways for its improvement are proposed.

Key words: environmental information, access to environmental information, enterprise.

Одним із важливих напрямів діяльності суб'єктів господарювання є забезпечення вільного доступу громадян до екологічної інформації, пов'язаної з цією діяльністю. Такий доступ вже досить широко регулюється відповідними актами законодавства України, міжнародними правовими актами.

На наш погляд, проблема забезпечення екологічною інформацією має розглядатись не лише як у контексті забезпечення права

людини на безпечне довкілля та його охорону в зв'язку з діяльністю підприємств, а й з огляду на інтереси самих суб'єктів господарювання, які гостро потребують достовірної екологічної інформації для обґрунтованого вирішення питань щодо управління виробництвом, визначення перспектив розвитку своєї господарської діяльності. Зважаючи на багатогранність проблем забезпечення екологічною інформацією, спробуємо провести відповідне дослідження сучасного правового регулювання у цій сфері.

Стаття 50 Конституції України (1996), якою визначаються екологічні права громадян, закріплює право кожного на вільний доступ до інформації про стан довкілля, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена¹.

Відповідне право вперше в Україні було закріплене пунктом «е» частини 1 статті 9 ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» (1991) як право кожного громадянина України на вільний доступ до інформації про стан довкілля (екологічної інформації) та вільне отримання, використання, поширення та зберігання такої інформації, за винятком обмежень, встановлених законом².

Право на вільний доступ до різного роду екологічної інформації закріплене також у багатьох інших актах законодавства України: у статті 4 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення»³, статті 10 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»⁴, статті 14 Закону України «Про відходи»⁵, статті 21 Кодексу Цивільного захисту України⁶ та інших.

Крім того, дане право закріплене також у багатьох важливих міжнародних документах, які визначають загальні принципи діяльності держав у різних сферах. Зокрема, принцип 10 Декларації Ріо-де-Жанейро щодо навколишнього середовища та розвитку (1992) встановлює, що на національному рівні кожна людина повинна мати відповідний доступ до інформації, що стосується довкілля, яка перебуває у розпорядженні державних органів, в тому числі інформації про небезпечні матеріали та діяльність в їх громадах, і можливість участі в процесі прийняття рішень. Держави розвивають

та заохочують інформованість і участь населення шляхом широкого надання інформації⁷.

Відповідні положення передбачені також Конвенцією про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (1991)⁸, Протоколом про воду та здоров'я до Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер 1992 року (1999)⁹, Картахенським протоколом про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття (2000)¹⁰, Конвенцією Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці (1994)¹¹, Об'єднаною конвенцією про безпеку поводження з відпрацьованим паливом та про безпеку поводження з радіоактивними відходами (1997)¹², Роттердамською конвенцією про процедуру Попередньої обгрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі (1998)¹³, Стокгольмською конвенцією про стійкі органічні забруднювачі (2001)¹⁴ та ін.

Особливо значущим фактором утвердження на міжнародному та національному рівнях права на екологічну інформацію стала Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція, 1998), ратифікована Україною у 2002 році.

Орхуська Конвенція, так само як і Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» та Закон України «Про інформацію» охоплюють різні обсяги екологічної інформації, даючи відповідному поняттю різні трактування. Зважаючи на це, проаналізуємо передбачені законодавством визначення з метою їх систематизації та зведення до єдиного формулювання.

На нашу думку, найбільш повним та всеохоплюючим може бути наступне визначення екологічної інформації: це будь-яка інформація в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи іншій матеріальній формі про:

а) стан довкілля та його складових (атмосферного повітря, вод, ґрунту, надр, ландшафту, природних об'єктів, біорізноманіття та

його компонентів, включаючи генетично модифіковані організми, а також їх взаємодію між собою);

б) речовини, матеріали, продукцію, інші джерела, а також фізичні фактори (шум, енергію, електромагнітне випромінювання, радіацію, вібрацію тощо), які впливають або можуть вплинути на стан довкілля;

с) екологічні плани, програми, прогнози, державну екологічну політику, законодавство, адміністративні заходи, угоди тощо, які впливають або можуть вплинути на стан довкілля;

д) стан здоров'я та безпеки людей у зв'язку із станом довкілля, загрозу виникнення і причини надзвичайних екологічних ситуацій, хід та результати ліквідації їх наслідків.

Найважливішими джерелами такої інформації є дані моніторингу довкілля, кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності, відповідні реєстри, автоматизовані бази даних, архіви, а також аналітичні довідки, що готуються та оприлюднюються уповноваженими на те органами державної влади, органами місцевого самоврядування, науковими установами, аналітичними центрами, окремими посадовими особами.

Важливим засобом забезпечення права на доступ до екологічної інформації відповідно до статті 251 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» є обов'язок Міністерства екології та природних ресурсів України, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а на території Автономної Республіки Крим – органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, а також органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, діяльність яких може негативно вплинути або впливає на стан навколишнього природного середовища, життя і здоров'я людей, забезпечувати вільний доступ населення до інформації про стан навколишнього природного середовища¹⁵.

Порядок одержання громадянами України екологічної інформації закріплено Законами України «Про звернення громадян» та «Про доступ до публічної інформації». Зокрема, статтею 20 Закону

України «Про доступ до публічної інформації» передбачено, що розпорядник інформації має надати відповідь на інформаційний запит не пізніше п'яти робочих днів з дня його отримання. У разі якщо запит стосується інформації, необхідної для захисту життя чи свободи особи, стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту, аварій, катастроф, небезпечних природних явищ та інших надзвичайних подій, що сталися або можуть статись і загрожують безпеці громадян, відповідь має бути надана не пізніше 48 годин з дня отримання запиту¹⁶.

Особливо важливо, що право на екологічну інформацію реалізується передусім з метою забезпечення права на екологічну безпеку, а тому у разі його порушення законодавство передбачає не лише його поновлення, а й відшкодування матеріальної та моральної шкоди, якщо вона заподіяна, притягнення до відповідальності правопорушників.

Так, стаття 914 КУпАП встановлює адміністративну відповідальність посадових і службових осіб за відмову від надання чи несвочасне надання за запитами повної та достовірної екологічної інформації, передбаченої законодавством¹⁷. А стаття 238 ККУ встановлює кримінальну відповідальність за приховування або умисне перекручення службовою особою відомостей про екологічний, в тому числі радіаційний, стан, який пов'язаний із забрудненням земель, водних ресурсів, атмосферного повітря, харчових продуктів і продовольчої сировини і такий, що негативно впливає на здоров'я людей, рослинний та тваринний світ, а також про стан захворюваності населення в районах з підвищеною екологічною небезпекою¹⁸.

Вважаємо за необхідне наголосити також на тому, що у пункті «є» статті 10 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» однією із гарантій екологічних прав громадян передбачено створення та функціонування мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації. Пунктом «з» статті 15 цього Закону на місцеві ради покладено відповідальність за функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-

аналітичних систем, а за пунктом «в» статті 20 Закону створення і забезпечення роботи мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації здійснюється відповідно до положення, яке затверджується Кабінетом Міністрів України. Забезпечення функціонування такої системи віднесено до компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, тобто, Міністерства екології та природних ресурсів України¹⁹.

До цього часу відомо декілька проектів постанов КМУ про створення загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи та затвердження положення про неї, однак жоден з цих документів так і не був прийнятий, що свідчить про наявність суттєвих складнощів, а насамперед – відсутність необхідної для вирішення цього питання позитивної позиції влади. За цих обставин система так і не створена. І хоча окремі її елементи формуються, однак вищезазначена гарантія додержання екологічних прав громадян поки що залишається лише на папері.

Як показало виконане дослідження, така ситуація значною мірою негативно позначається і на виконанні суб'єктами господарювання їх завдань у сфері екологічного інформування. Саме з огляду на ці обставини такі суб'єкти не лише не мають можливості, але часто й не воляють оприлюднювати інформацію екологічної спрямованості, пов'язаної з процесом виробництва на своїх підприємствах. На запити громадян вони, у кращому разі, відмовляють у наданні екологічної інформації, посилаючись на її конфіденційність, або ж узагалі ігнорують такі запити. Це стосується як питань щодо викидів забруднюючих речовин, так і інформації про наявність відповідних дозволів, лімітів, про результати проведення екологічного аудиту, здійснення контролю та періодичного звітування перед органами влади. І це при тому, що у частині 3 статті 13 Закону України «Про інформацію» зазначено, що інформація про стан довкілля, крім інформації про місце розташування військових об'єктів, не лише не може бути засекречена, як того вимагає Конституція

України, а й не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом²⁰. Згідно з частиною 1 статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» інформацією з обмеженим доступом є інформація конфіденційна, таємна та службова²¹.

Таким чином, з огляду на зазначені вимоги закону, посилання суб'єктів господарювання на конфіденційність екологічної інформації, пов'язаної зі здійсненням такими суб'єктами господарської діяльності, не може визнаватись правомірним.

Стосовно запитів до органів державної влади щодо надання екологічної інформації слід зазначити, що відповідні органи часто не дають прямих, чітких та вичерпних відповіді на поставлені в офіційних запитах питання стосовно стану довкілля та виконання покладених на такі органи обов'язків з цих питань, формально забезпечуючи при цьому лише виконання свого обов'язку щодо надання офіційної відповіді у встановлені законодавством терміни, а не відповідної інформації. Таким чином, обов'язок органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, передбачений статтею 251 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», про який йшлося раніше, зазвичай, не забезпечується.

За цих обставин, з огляду на неоднозначність вимог різних законів, вважаємо вкрай необхідним проведення систематизації законодавства у сфері екологічного інформування, взаємне узгодження норм різних законів з метою забезпечення єдності вимог як до органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, так і до суб'єктів господарювання.

Цікавою видається пропозиція М.В. Краснової щодо необхідності прийняття Закону України «Про екологічну інформацію», в якому розмежувались би повноваження численних державних органів у цій сфері, визначались би правові форми екологічного інформування, фінансового забезпечення створення і функціонування Єдиної державної екологічної інформаційної системи, яка забезпечила б вільний доступ громадян до екологічної інформації. Науковець також звертає увагу на необхідність систематизації

процесуальних норм у сфері інформаційного забезпечення в самостійний розділ пропонованого Закону, з визначенням порядку формування інформаційних систем, строків та порядку збору, обробки, збереження та передачі екологічної інформації, правових форм узагальнення та обнародування (оприлюднення) такої інформації²².

Вважаємо за необхідне наголосити також на тому, що доступ громадян може бути забезпечений лише до наявної інформації. Тому у законодавстві слід визначити перелік наявних джерел інформації, а також суб'єктів, у яких має накопичуватись та чи інша екологічна інформація, з чіткою спеціалізацією таких суб'єктів задля внесення ясності у процес доступу до екологічної інформації, полегшення як самого доступу до інформації з боку громадян, так і до роботи самих суб'єктів, які є розпорядниками відповідної інформації. Очевидним є той факт, що той чи інший суб'єкт не в змозі надати інформацію, якщо її немає і не має бути у його розпорядженні. Незважаючи на це законодавство має сформувати дієвий механізм обов'язкового забезпечення екологічною інформацією заінтересованих осіб, незважаючи ні на які такі обставини.

Слід взяти до уваги і той факт, що екологічна інформація має бути відповідним чином впорядкована, виходячи як з інтересів громадян, органів влади, так і суб'єктів господарювання. Саме цими міркуваннями керувались при прийнятті ще за радянських часів Постанови Ради Міністрів УРСР від 28.04.1990 року № 100, якою було затверджено Порядок і періодичність обнародування відомостей про екологічну, в тому числі радіаційну, обстановку та стан захворюваності населення, який дійсний і на сьогодні. Цим документом було здійснено інвентаризацію джерел та суб'єктів розпорядження найважливішою екологічною інформацією в державі, встановлено, що узагальнена комплексна інформація про екологічну, в тому числі радіаційну, обстановку та стан захворюваності населення підлягає обнародуванню на регулярній основі у певні терміни²³.

При цьому, ще у ті часи, окрім вирішення завдання щодо оприлюднення екологічної інформації було створено необхідну правову

основу для формування в Україні державної екологічної інформаційно-аналітичної системи, забезпечення систематичного наповнення її актуальною інформацією, належного інформування населення, усіх заінтересованих суб'єктів, зокрема й владних органів, господарюючих суб'єктів, про стан довкілля, захворюваності населення та радіаційну обстановку. На жаль, очікуваного позитивного впливу на вирішення відповідних завдань зазначена постанова Уряду не справила, можливо, у зв'язку з виданням її на зламі епох у розвитку Української держави, чи з деяких суб'єктивних причин. Цей документ, хоча формально й не був скасований, фактично став нечинним вже з моменту проведення адміністративної реформи й ліквідації органів, які визнавалися відповідальними за створення та надання певних видів екологічної інформації.

У 2004 році Постановою Верховної Ради України «Про інформування громадськості з питань, що стосуються довкілля» (від 04.11.2004 року № 2169-IV) Верховна Рада України рекомендувала Кабінету Міністрів України забезпечити вирішення досить конкретних завдань:

- щорічне інформування населення через засоби масової інформації про 100 об'єктів, які є найбільшими забруднювачами навколишнього природного середовища;
- щоквартальне інформування – про десять об'єктів, які є найбільшими забруднювачами навколишнього природного середовища на загальнодержавному рівні за минулий квартал;
- розроблення та затвердження до 1 січня 2005 року положення про щоквартальне інформування населення через засоби масової інформації про об'єкти, які є найбільшими забруднювачами навколишнього природного середовища;
- розроблення та затвердження до 1 січня 2005 року положення про мережу загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації та місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем;

- функціонування з 1 січня 2005 року мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації²⁴.

Парламент також рекомендував Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування та місцевим органам виконавчої влади, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям забезпечити щоквартальне інформування населення через засоби масової інформації про: об'єкти, які є найбільшими забруднювачами навколишнього природного середовища; екологічно небезпечні аварії та надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру, дії, які можуть застосовуватися громадянами для зменшення їх впливу на здоров'я людей та довкілля, а також про заходи, що вживаються для подолання і ліквідації наслідків таких аварій та надзвичайних ситуацій²⁵.

На виконання даної Постанови Міністерством охорони навколишнього природного середовища України було видано наказ від 01.11.2005 року № 397 «Про затвердження Положення про щоквартальне інформування населення через ЗМІ про об'єкти, які є найбільшими забруднювачами навколишнього природного середовища»²⁶. Однак, остання оприлюднена інформація з цього приводу датована 2012 роком.

Одним із основоположних і досить практичних інструментів Орхуської конвенції, які стосуються доступу до екологічної інформації, і, зокрема, поширення екологічної інформації став Протокол про реєстри викидів і перенесення забруднювачів, прийнятий міністрами довкілля на Конференції «Довкілля для Європи» у Києві 21-23 травня 2003 року і нарешті ратифікований Україною у лютому 2016 року. Мета Протоколу полягає у розширенні доступу громадськості до інформації шляхом створення послідовних, інтегрованих, загальнонаціональних реєстрів викидів і перенесення забруднень згідно з положеннями цього Протоколу, які могли б сприяти участі громадськості у процесі ухвалення рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища, а також сприяти запобіганню забруд-

ненню навколишнього середовища та його скороченню. Реєстр має створюватися таким чином, щоб максимально полегшити доступ до нього громадськості, а отже і суб'єктів підприємницької діяльності, за допомогою електронних засобів зв'язку, таких як Інтернет. Це означає, що будь-яка заінтересована особа може дізнатися про щорічне забруднення, спричинене конкретним підприємством, якщо викиди цього підприємства підлягають звітності в рамках Протоколу²⁷.

Будемо сподіватися, що найближчим часом і цей інструмент забезпечення доступу до екологічної інформації, передбачений ратифікованим Протоколом, реально запрацює в Україні.

Особливу роль у сфері екологічного інформування, а також інформаційного забезпечення управлінської діяльності на різних управлінських рівнях Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (пункти «а», «б» частини 2 ст. 251), надав щорічній Національній доповіді про стан навколишнього природного середовища, відповідним регіональним доповідям²⁸.

Підготовка центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, і подання на розгляд Верховної Ради України щорічної Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні, а після її розгляду Верховною Радою України – опублікування окремим виданням та розміщення в системі Інтернет визначалось одним із найбільш дієвих способів здійснення екологічного інформаційного забезпечення, який мав би надавати системний характер формуванню та реалізації державної екологічної, бюджетної політики, розвитку законодавства, аналітичних та інших робіт²⁹. Однак згадана Національна доповідь про стан довкілля так і не стала дієвим інструментом стратегічного управління в екологічній сфері, інформування органів влади, широкого загалу про проблеми у цій сфері, можливі шляхи та перспективи їх розв'язання. Систематичність підготовки таких доповідей досить скоро була порушена, а потім їх підготовка, всупереч вимогам закону, взагалі припинена.

У процесі дослідження також виявилось, що жодний державний орган не веде облік і не має практики висвітлення інформації щодо кількості або переліку підприємств України, сертифікованих відповідно до міжнародних стандартів з управління довкіллям системи ISO 14000, хоча проведення такої сертифікації є однією з важливих умов реалізації євроінтеграційних устремлінь нашої держави, зокрема, виконання Угоди про асоціацію з ЄС. Варто зазначити, що доволі часто у державних органів взагалі немає інформації щодо екологічних аспектів діяльності підприємств.

Враховуючи викладене, варто передбачити суттєве удосконалення способів реалізації екологічних прав громадян, доступу до екологічної інформації не лише в інтересах захисту прав громадян, а й забезпечення сталого розвитку нашої держави, належного спрямування підприємницької та іншої діяльності.

Доцільним вбачається встановлення на законодавчому рівні більш жорстких та конкретних вимог щодо відповідальності безпосередньо суб'єктів господарювання за додержання конституційних та інших законодавчих приписів у сфері забезпечення раціонального використання природних ресурсів, які є об'єктом права власності Українського народу, додержання вимог екологічної безпеки, щодо виконання обов'язку стосовно екологічної звітності підприємств перед органами державної влади, органами місцевого самоврядування та населенням. Це б, по-перше, сприяло посиленню гарантій конституційних прав громадян України на безпечне довкілля, безперешкодне одержання інформації про його стан, належне виконання природоохоронних заходів, а також підвищенню дієвості контролю з боку суспільства у цій сфері. А по-друге, це надало б можливість органам державної влади використовувати наявну інформацію для її системного узагальнення та аналізу, прийняття вмотивованих управлінських рішень з урахуванням інтересів охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення вимог екологічної безпеки населення, сталого розвитку України.

Також варто було б законодавчо закріпити обов'язок суб'єкта, у розпорядженні якого знаходиться та чи інша екологічна інформа-

ція, в разі надходження відповідного запиту, надавати відповідь по суті порушеного питання. Разом з тим, вбачається актуальним чітко розмежувати сфери відповідальності з екологічного інформування між публічними органами, а саме – органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також суб'єктами господарювання, виходячи із загальноновизнаних вимог міжнародних стандартів та інших документів щодо управління природоохоронною діяльністю.

1. *Конституція України* // ВВР України. - 1996. - № 30. - Ст.141. 2. *Про охорону* навколишнього природного середовища : Закон України // ВВР України. - 1991. - № 41. - Ст.546. 3. *Про забезпечення* санітарного та епідеміологічного благополуччя населення : Закон України // ВВР України. – 1994. - № 27. - Ст.218. 4. *Про використання* ядерної енергії та радіаційну безпеку : Закон України // ВВР України. - 1995. - № 12. - Ст.81. 5. *Про відходи* : Закон України // ВВР України. – 1998. - № 36-37. - Ст.242. 6. *Кодекс Цивільного захисту України* // ВВР України. – 2013. - № 34-35. – Ст.458. 7. *Декларація* Ріо-де-Жанейро щодо навколишнього середовища та розвитку. ООН; Декларація, Міжнародний документ від 14.06.1992 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_455. 8. *Конвенція* про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті – ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 25.02.1991 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_272. 9. *Протокол* про воду та здоров'я до Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер – ООН; Протокол, Міжнародний документ від 17.06.1999. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_030. 10. *Картахенський* протокол про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття – ООН; Протокол, Міжнародний документ від 29.01.2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_935. 11. *Конвенція* Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих

країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці – ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 17.06.1994. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_120. **12.** *Об'єднана* конвенція про безпеку поводження з відпрацьованим паливом та про безпеку поводження з радіоактивними відходами – ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 05.09.1997. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_335. **13.** *Роттердамська* конвенція про процедуру Попередньої обгрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі – ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 10.09.1998. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_a35. **14.** *Стокгольмська* конвенція про стійкі органічні забруднювачі – ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 22.05.2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_a07. **15.** *Про охорону* навколишнього природного середовища : Закон України // ВВР України. - 1991. - № 41. - Ст.546. **16.** *Про доступ* до публічної інформації : Закон України // ВВР України. – 2011. - № 32. – Ст.314. **17.** *Кодекс* України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – додаток до № 51. – Ст.1122. **18.** *Кримінальний кодекс* України // ВВР України. – 2001. - № 25-26. – Ст.131. **19.** *Про охорону* навколишнього природного середовища : Закон України // ВВР України. - 1991. - № 41. - Ст.546. **20.** *Про інформацію* : Закон України // ВВР України. – 1992. - № 48. – Ст.650. **21.** *Про доступ* до публічної інформації : Закон України // ВВР України. – 2011. - № 32. – Ст.314. **22.** *Краснова М.В.* Гарантії реалізації права громадян на екологічну інформацію : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.06 / С.В. Краснова ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 1997. **23.** *Про порядок* і періодичність обнародування відомостей про екологічну, в тому числі радіаційну, обстановку та стан захворюваності населення : Постанова Ради Міністрів Української РСР від 28.04.1990 року № 100

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/100-90-%D0%BF>. **24.** *Про інформування* громадськості з питань, що стосуються довкілля : Постанова Верховної Ради України // ВВР України. – 2005. - № 2. – Ст.72. **25.** Там само. **26.** *Положення* про щоквартальне інформування населення через ЗМІ про об'єкти, які є найбільшими забруднювачами навколишнього природного середовища, затверджене Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України 01.11.2005 року № 397 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1510-05>. **27.** *Протокол* про реєстри викидів і перенесення забруднювачів – ООН; Протокол, Міжнародний документ від 21.05.2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_159/para2#n2. **28.** *Про охорону* навколишнього природного середовища : Закон України // ВВР України. - 1991. - № 41. - Ст.546. **29.** Там само.

Oleshchenko Ivanna. The right to access to environmental information related to enterprises' activity

Article 50 of the Constitution of Ukraine prescribes the right of everyone to free access to information about environment, as well as the right to its distribution. Respective right had been stipulated in Ukraine for the first time in the Law of Ukraine “On protection of the environment” as the right of every citizen of Ukraine to free access to environmental information and free obtaining, use, distribution and storage of such information, excluding restrictions, stated by the law. Such provisions are also envisaged in various international legal acts.

Given the ambiguity of the requirements of various laws it is considered extremely necessary to ensure systematization of legislation on environmental information, mutual coordination of norms of various laws for the unity of the requirements to the executive authorities, local governments, as well as to the enterprises.

Interesting position has M.V. Krasnova under which the Law of Ukraine "On environmental information" should be adopted. Such law would delimit the powers of numerous public bodies in this area, deter-

mine legal forms of environmental informing, financial provision of establishment and operation of State Unified Environmental Information System that would ensure free access to environmental information. The scientist also draws attention to the need to systematize the procedural rules in the field of information security in a separate section of the proposed law with prescription of procedure of formation of information systems, the timing and manner of collection, processing, storage and transmission of environmental information, legal forms of synthesis and promulgation (publication) of such information.

In our opinion the public access may be provided only to the available information. Therefore, the law should identify the available sources and subjects, who should accumulate such environmental information, with a clear specialization of such subjects for the sake of clarity of the process of access to environmental information, facilitate the access to information for the citizens. It is obvious that specific subject is unable to provide the information if it does not have it at his disposal.

The ways to implement environmental rights, access to environmental information should be significantly improved not only for the protection of human rights, but also for sustainable development of our country, proper orientation of business and other activities.

Prescription of more stringent and specific requirements for enterprises' liability for the observance of laws and other regulations in the field of natural resource management, adherence to environmental safety requirements regarding environmental reporting of enterprises to public authorities, local governments and the public seems to be very reasonable. This would help to strengthen the guarantees of Ukraine citizens' constitutional rights to a safe environment, ease obtaining of information about environment, proper implementation of environmental protection measures.

Key words: environmental information, access to environmental information, enterprise.